

Farkas Nóra:
Udine meg én

Első nap

Pénteken már kora hajnalban elindulunk, hogy odaérjünk az aznap esti megnyitóra. Még jó, hogy három filmet a megnyitó előttre raktak – be is futunk a második elejére. Itt döbbenünk rá (legalábbis én, aki, úgy tűnik, nem olvastam elég figyelmesen a programot), hogy a három film tulajdonképpen egybe tartozik, habár trilógiának csak erős fenntartásokkal lehetne nevezni őket. Ennek ellenére különösebb nehézségek nélkül megértettük a második filmet – *Death Note – The Last Name* – amely, mint címéből is kiderül, az azonos néven futó, hazánkban is nagyon népszerű anime-sorozat élőszereplős adaptációja, azaz ennek a második része volt. A rajzfilmváltozattal még nem volt szerencsém találkozni, sőt korábban némi ellenérzéssel tekintettem rá, elcsépeltnék tűnő sztorija miatt (középpontjában egy bűvös notesz áll, amibe ha beírják valakinek a nevét, az rövid időn belül meghal), de a film ehhez képest egész eredeti és szórakoztató. Anime-eredete alaposan rajta hagyta nyomát a film minden összetevőjén: a történeten, a karaktereken és a képi világon egyaránt, mindenekelőtt pedig a hazájában már az anime nyomán sztárrá lett főszereplő, L alakján; de ez nem zavaró, ahogy utólag a rajzfilmet elnéztem, az élő szereplők játéka inkább hozzátett a filmhez, mintsem hogy elvett volna belőle, és az átszívárgott „rajzfilmes” megoldásokkal együtt határozottan érdekes elegyet alkotott. Érdekesebb volt azonban a „harmadik rész”: az *L Change The World*, Nakata Hideo (*Ringu*) rendezésében. Nakata nem sokat vett át az eredeti animéből, s (legalábbis a végeredményből következtetve) az előző két (nagysikerű) filmet követni sem állt szándékában: akciódús katasztrófa-kalandfilmet készített, jobbára hollywoodi séma alapján, de azért némi (ön)íróniával fűszerezve – ez utóbbit a *Death Note*-filmekből egyszerűen, minden felesleges sallang nélkül átemelt főszereplő, L képviseli. L,

L - Matsujama Kenichi

akárcsak a korábbi filmekben, itt is egy nagyon furcsa, különc, leginkább majomra emlékeztető mozgású, és ebben a filmben még inkább karikatúra-szerűre vett figura, akiről az eddigiekben mindössze annyi derült ki, hogy nagyon jó detektív, itt viszont már repülőgépeket és világméretű katasztrófákat állít meg egyetlen (suta) mozdulatával. A film nagyon távol áll a Nakatától megszokott horror-vonaltól; a fesztiválon kapható tájékoztatófüzet „sci-fi-thrillerként” sorolja be, de ennél jóval több műfaji séma keveredik benne. Ez egyben a film hibája is: itt-ott kilóg belőle ez meg az (az elején látható látványos akció-jelenet például sehogysem illeszkedik a film többi részéhez), ahogy a főszereplő túlkarikírozottságát sem mindig éreztem helyénvalónak.

E két (szerencsés közelebb lakóknak: három) film után következik a megnyitó, ahol immár jó hangulatban verekszünk a, mint kiderül, harci sérülésekre nem érdemes hidegtálapért, viszont a hírhedt olasz temperamentumot alaposan megtapasztalhatjuk. Egy idő után kénytelenek vagyunk belátni, hogy hősieken alulmaradtunk a fonnyadt szendvicsekért vívott méltatlan küzdelemben, így inkább a fesztivál színhelyét, az impozáns Teatro Nuovót vesszük

szemügyre. Az előcsarnok az alkalomhoz illő élénkzöld-pink színekben pompázik, a sötétkék szigetelőszalaggal felerősített művirág-özönről nem is beszélve. Az épület előtti téren a (gondolom) japán zászlót jelképező óriás luftballonok lengedeznek, ezek fényképezését a későbbiek során valamiért nem bírom abbahagyni.

A megnyitó után következő film egy kedves indonéz vígjáték (*Quickie Express* – az első és eddig egyetlen indonéz film a fesztivál történetében), mely műfaji megjelölése szerint „szex komédia” – és valóban, három rendkívül szimpatikus dzsigolóról szól, de a komédia vonal lényegesen erősebb benne az erotikusnál. A film végén azt gondoltam: ha ilyen az indonéz film, akkor szeretem az indonéz filmet. Habkönnyű, kedves, szerethető karakterekkel és nem túl eredeti ötletekkel, de mégis valami egyéni báj hatja át az egészet. A nap (azaz az éjszaka) utolsó filmje egy japán pink movie (pinku eiga), vagyis japán szoft-pornó. A történet jól jellemzi a filmet (és talán az egész műfajt): öregedő japán férfiak leskelődnek öregedő japán nők után, látni (a cenzúra miatt) semmit sem lehet, a történet ellenben bájos, a karakterek kedvesek, az egész film pedig – hiszen régóta vagyunk talpon – szimpatikusan rövid (ami egyébként szintén műfaji sajátosság). Fáradtan, de elégedetten távozzunk: csupa egyedi és élvezhető filmet láttunk – ami nem kis szó.

Második nap

A reggeli első film a titokzatos „pop-fantázia” műfaji megjelölést viseli. Megtekintése után találhatóbb címkét már el se tudnék képzelni hozzá: a zene, animációs betétek és élőszereplős részek izgalmas keverése tették elsősorban emlékezetessé ezt a mai Kínában játszódó filmet (*PK.COM.CN*). Ezután egy kis retrospektív következik a 2006-ban elhunyt, kalandos életű Shin Sang-ok (a „dél-koreai Orson Welles”) műveiből: az ő '50-es években készült, női témájú filmjeiből láthatunk egy több napon keresztül tartó összeállítást (élete egyebek közt azért volt kalandos, mert 1978-ban az észak-koreai kormány elraboltatta és több évig tartotta fogva, ez idő alatt pedig arra kényszerítették, hogy propagandafilmeket készítsen nekik). Mai filmje az 1958-as *A College Woman's Confession*, ami meglepően bátor feminista kérdéseket feszegető történet, bár Orson Wellesszel nem sok hasonlóságot fedeztem fel (egyébként Kurosawához és a neorealizmushoz is szokták hasonlítani). A következő filmet (fülöp-szigeteki társadalmi dráma) előrelátásból kihagyjuk, hiszen hosszú még a nap, és ismét éjszakába nyúló filmnézést tervezünk. A délután gyorsan elrepül, nem túl érdekes thaiföldi road movie-val (*Handle Me With Care*), változó technikájú és színvonalú hongkongi szkeccsfilmmel (*Trivial Matters*), ami jobbára szexuális devianciák témakörét boncolgatta, és

a helyi közönség teljesen odavolt érte, mi meg nem annyira; a legemlékezetesebb film a mai napon talán a Saigan Ryoheu mangájából készült *Always – Sunset on Third Street* második része. Ez a film 1959 Tokiójában játszódik, és egy utca teljes lakosságának életét, pontosabban annak egy időben körülhatárolt szeletét próbálja meg felölelni – én úgy éreztem, nem sok sikerrel, mivel a rengeteg epizodikus szál egyáltalán nem fonódott össze, és alkotott egységes történetet, inkább sorra kioltották egymást; tapasztaltabb távolkeletifilm-nézők szerint azonban ez – rengeteg szál, és mindnek jóformán csak a csúcspontja van megmutatva – épp a távol-keleti giccs jellemzője, s ekképpen nem kárhoztatható. Nyilván nem vagyok még elég edzett, na majd ezután. Ma úgysem maradunk sokáig, az utolsó thaiföldi akciódrámát már nem várjuk meg, szükségünk van egy kis pihenésre, hogy holnap kellően frissek legyünk az első – reggel 9-kor kezdődő – filmen.

Harmadik nap

Igyekezettünk meghozza gyümölcsét – feszült éberséggel nézzük végig a nap nyitófilmjét, a tajvani *Secretet*. Jóllehet ébren maradásunkban nagy érdeme van magának a filmnek is, ami egy zongorázós-időutazós „in the school”-film, sok izgalommal és finom romantikával. Habár nem lépi túl a romantikus műfaj kereteit (azon kívül, hogy némi fantasyval spékeli meg azt), egyedi hangulatával és kifinomultságával nekem az egyik kedvencem lett a fesztivál filmjei közül. Halvány büntudattal ugyan, de kihagyjuk a mai adag Shin Sang-ok-ot, inkább sétálunk egy kicsit a városban, végre kisütött a nap. Udine gyönyörű, és rengeteg kínai (meg japán) büféje van – a hangulatnak megfelelően természetesen csakis ezek egyikében ebédelhetünk. Szerencsére visszaérünk Miki Satoshi *In The Pool*-jára: ezt kár lett volna kihagynunk. A rendező maga is jelen van, és rögtön kijelenti, hogy ő nem tud olyan szép komoly filmeket csinálni, amilyeneket esetleg várnánk tőle: ő csak hülyéskedni tud, azt viszont – amint a későbbiekben kiderül – non-stop teszi. Három filmjét is látjuk a fesztiválon, mindhárom félreismerhetetlenül viseli magán rendezője keze nyomát. A mai egyébként erősen emlékeztet Till Attila nemrég bemutatott *Pánik* című filmjére is (vagy inkább fordítva?). Három cselekményszál fut párhuzamosan a filmben, amiket egyetlen dolog köt össze: az őrlt pszichiáter személye. A három szereplő, akik ilyen-olyan viszonyba kerülnek a pszichiáterrel, mindannyian különféle idegi problémákkal küszködnek: egyikük egy lány, aki képtelen elindulni otthonról, mert mindent ellenőriznie kell, végül videóra veszi, hogy mindent elzárt és kikapcsolt, de ekkor rájön, hogy az akváriumban tartott szarvasbogarak az ablakon besütő napfénytől lángra kaphatnak és felgyújthatják a szobát; másikuk egy makacs erekcióval küzdő fiatal férfi, akinek üzleti ügyben éppen egy fürdőbe kéne utaznia, a harmadik pedig az elfoglalt üzletember, aki soha nem hagyná ki napi úszását – azonban egy fertőző betegség hirtelen megakadályozza ebben... Talán ennyiből is látszik, Miki Satoshinak mennyire igaza volt, amikor saját filmjeit jellemezte; mi mindenesetre nagyon jól szórakozunk. Az este egy másik meglepetést is tartogat: egy dél-koreai rendőrfilmet (*Going By The Book*). A sztori a rigorózus rendőréről, akire egy betörés-szimuláció alkalmával az ál-betörő szerepét osztják, s azt ijesztően komolyan veszi, eleinte *A kísérletére* hajazó drámai végkifejletet sejtet (legalábbis számomra), végül mégis fellélegezhetünk: ez csak egy ártatlan (?) komédia volt, Do-man nem válik valódi bűnözővé, bár mindvégig a kényes határvonalon egyensúlyoz. Jóllehet ez végső soron egy vígjáték, konfliktusát nem bagatellizálja el, valódi pszichológiai mélységekben kutat, és a feszültség is mindvégig fokozódik – miközben persze, kissé félve és aggódva ugyan, de nevéthetünk is az abszurd szituáció felvetette helyzetkomikumokon. Én nagyon elégedett voltam vele. A mai utolsó film ismét egy Miki Satoshi-alkotás (*Deathfix: Die And Let Live*) – megbízható szemtanúk szerint még az előzőnél is elmebetegabb film, én sajnos nem bírtam tovább, akárhogy is küzdöttem, elaludtam rajta (és ez nem a film hibája volt).

Miki Satoshi a színpadon

Negyedik nap

A mai kezdőfilm – a thaiföldi *Me... Myself* – mindjárt viharos vitákat ébreszt (és nem csak bennünk): az emlékezetvesztésből felépülve heteroszexuálissá változó transzvesztita fiú története különböző melegszervezetek egybehangzó véleménye szerint meglehetősen valószínűtlen, szerintünk ezenfelül a mondanivalója is megkérdőjelezhető. A délelőtti tartogat még egy meglepő összeállítást a korábban látott *Trivial Matterst* jegyző Pang Ho-Cheung korai filmjeiből – mint kiderül, ezek annyira korai művek, hogy minden értékük kimerül a „jaj, kicsi fiúk milyen aranyos filmet csinálnak”-féle reakciókban: a rendező mindkettőt tizenkét éves korában forgatta nem sokkal idősebb bátyjával és barátaival. Számomra kérdéses volt, miért is kellett ezeket a filmeket itt bemutatni, bár Pang Ho-Cheungnak kétségkívül óriási élmény lehetett nagy vásznon látni saját zsengéit – ezt ő maga is elmondta, mivel (Miki Satoshival, Hideo Nakatával és még jónéhány – kb. 50 – alkotóval együtt) ő is a fesztivál vendége volt. Délután ismét olyasmit látok, amivel korábban még nem találkoztam: az impozáns című *Kala Malam Bulan Mangambang* malajziai noir-komédia, ebből következően (legalábbis számomra) meglehetősen nehezen emészthető. (Egyébként még egy maláj film volt a fesztiválon: a címe alapján szintén izgalmas *Zombie Kampung Pisang*, de ezt sajnos már hazatérésünk után vetítették). Szerencsére a következő film ismét Miki Satoshi-darab: az *Adrift In Tokyo* vérbeli road movie a rendezőtől már megszokott beteg szereplőgárdával, de a főszereplő ezúttal maga Tokió, amelynek a film során az összes jellegzetesebb utcáját bebarangoljuk a főszereplőkkel – mint utóbb értesülök róla, ez a film nyerte az egyik közönségdíjat. A többi díjazott filmről sajnos lemaradtam, azokat mind az utolsó négy napon vetítették. A ma esti (számunkra) utolsó film – a japán *Funuke, Show Some Love You Losers!* – valódi műremek egy diszfunkcionális családról a vidéki Japánban. Ebben a filmben mindenkit megérintett az elmebaj valamilyen formája, az agresszív dühkitörésekkel küzdő nagyobb lány, a gyermekkorában megnyomorított, tehetséges mangarajzoló kislány, a súlyos kisebbségi érzéssel küszködő sógornő és a nővérével vérfertőző kapcsolatba keveredett fiútestvér karaktere kivétel nélkül nagyon eltalált – és nem kevésbé nyomasztó. Ismét vitatkoznék a fesztivál műfaji besorolásával, miszerint ez egy „fekete komédia” – én egy vérfagyasztó családi tragédiát láttam, egy valóban sokkoló történetet, amely élő, egyedi karaktereivel és izgalmas manga-betéteivel egy tényleg szórakoztató, de egyáltalán nem könnyen emészthető, és nehezen felejthető alkotást eredményezett. A fesztivál egyik legkomolyabb filmje – legalábbis az általam látottak közül. A *Funuke...* után úgy döntünk, a még hátralévő hongkongi akcióthrillert és az újabb japán pink movie-t kihagyjuk – inkább megnézzük a minden napra jutó fesztivál-bulik közül az aznap estére esőt. Hosszas tévelygések után (a parti helyszíne elég messze esik a moziétól, ez a szervezés kevés kifogásolható elemének egyike), megérkezünk a Visionárióba, amit neve és külső megjelenése alapján valamiféle óriási diszkónak képzelünk, valójában azonban csak egy kis helyiségből áll, ahol még táncolni sem lehet. Összeismerkedünk a fesztivál néhány kedves

dolgozójával, akik itt pihenik ki a munkanap fáradalmait (van köztük trieszti japán szakos és udinei jogász is), majd hamar lelépünk, hogy másnap – az utolsó nap... – legyen még erőnk filmeket nézni.

A Teatro Nuovo előcsarnoka

Ötödik nap

Utolsó fesztiválnapunk nem tartogat nagy meglepetéseket. Shin Sang-ok-ot ismét kihagyjuk, inkább körülnézünk még egyszer, utoljára a városban – kora délután térünk vissza a moziba, ahol épp egy fülöp-szigeteki sci-fi kezdődik. A *Resiklo* című darabot úgy néztem (majdnem) végig, hogy közben nem tudatosodott bennem: ez valójában egy paródia – csak a vége felé kezdtem el gyanakodni, ekkor azonban már késő volt: a film nem paródiaként, hanem egy nagyon gyenge, olcsó klisékkel és szegényes képi megoldásokkal dolgozó sci-fi-próbálkozásként maradt meg bennem. Egyébként a közönség nagy része hangosan végigszórakozta a filmet, a hiba így feltehetőleg bennem van. Ezután következik az utolsó film, amit az idei udinei filmfesztiválon megnézhetünk: ez a japán *The Glorious Team Batista*, besorolása szerint orvosi thriller. A programfüzet szerkesztői ezúttal pontosak voltak: mintha csak egy Robin Cook-adaptációt néznék. Japán moziban jártasabb társam szerint égbekiáltó a különbség egy amerikai orvosi thriller és e között, én ezt sajnos kevésbé érzékelttem. Sokat rágódni ezen azonban nincs időm, sietnünk kell, a buszunk könyörtelen pontossággal indul. Visszamegyünk a szállodába, összepakolunk, megküzdünk a helyi BKV-sztrájk által elénk gördített nehézségekkel, és már utazunk is hazafelé...

Szép négy (és fél) napot töltöttünk el itt; a város gyönyörű volt, a fesztivál-szervezés kisebb bakiktól eltekintve kifogástalan, a szállásunkra nem lehetett panasz, és ami a legfontosabb: a filmkínálatra se. Sajnálom, hogy lemaradtam a horror-napról és Miike filmjeiről (meg még sok egyébről), de nagyon örülök, hogy ott lehettem, és gyors, de annál intenzívebb áttekintést kaphattam a mai távol-keleti filmről. Az összkép több mint biztató: főleg a japánoknál és a dél-koreaiaknál, de a többi országnak sem kell szégyenkeznie. Úgy tűnik, ők mindannyian nagyon értenek a tömegfilmhez (nem tudom, ez a fesztiválszervezők koncepciója volt-e vagy a kínálat alapján alakult így, de szinte csak zsánerfilmeket láttunk), és (csaknem) minden műfajban megalkották a maguk egyedi nemzeti változatát.

Életteliak, fantáziadúsak és újítóak – számomra ez ma a távol-keleti film, az udinei fesztivál szemüvegén át nézve.

